

**π. Ἰωάννης Σ. Ρωμανίδης,
ἕνας κορυφαῖος δογματικός θεολόγος
τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας**

Οἱ διασωθεῖσες ἐπιστολές τοῦ Ρωμανίδη πρὸς τόν Φλωρόφσκι εἶναι σημαντικές, γιατί παρουσιάζουν τήν σχέση καί τήν ἐπικοινωνία μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν μεγάλων θεολόγων τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Διαβάζοντας κανεῖς αὐτές τίς ἐπιστολές καταλαβαίνει ὅτι ὁ Ρωμανίδης ἦταν μαθητής τοῦ Φλωρόφσκι, αὐτός τόν καθοδήγησε στίς πρῶτες θεολογικές του μελέτες καί ἀναζητήσεις, ὁ δέ Ρωμανίδης τόν σεβόταν ὑπερβολικά καί τόν ἐνημέρωνε γιά τά πάντα. Καί αὐτό εἶναι σημαντικό, γιατί μέχρι τώρα ἀμφισβητεῖτο ἡ θεολογική σχέση τοῦ Ρωμανίδη μέ τόν Φλωρόφσκι. Καί τό χειρότερο εἶναι ὅτι, ἐνῶ ἀπό μερικούς συγχρόνους θεολόγους ἐπαινεῖται τό θεολογικό ἔργο τοῦ Φλωρόφσκι, ἐν τούτοις ἀπό τούς ἴδιους περιφρονεῖται τό θεολογικό ἔργο τοῦ Ρωμανίδη.

Βέβαια, ὅταν τελικά διαβάση κανεῖς συγκριτικά τό θεολογικό ἔργο τῶν δύο αὐτῶν ἀνδρῶν, καταλαβαίνει ὅτι ἔχουν κοινά σημεῖα, γιατί ὁμιλοῦν γιά τήν ἀξία τῶν ἁγίων Πατέρων, γιά τήν σημασία τῆς νηπτικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, γιά τήν διαχρονική σημασία τοῦ ἔλλητισμοῦ –στήν πραγματικότητα γιά τόν λεγόμενο ἐκχριστιανισμένο ἔλλητισμό– γιά τήν βαβυλωνεῖα αἰχμαλωσία τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως στήν δυτική παράδοση, γιά τήν ἀλλοίωση σέ μερικά σημεῖα τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως ἀπό τήν ρωσική θεολογία, γιά τήν ἀξία τῆς Φιλοκαλίας κλπ. Ὅμως, ὁ Ρωμανίδης προχώρησε τό θέμα τονίζοντας τήν ἀξία τῆς ἐμπειρίας, ὅπως φαίνεται στήν ἡσυχαστική παράδοση, ἀλλά καί τήν ἐνότητα τῶν Ρωμαίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, γιατί θεωροῦσε ὅτι ἡ Ρωμαϊκή Αὐτοκρατορία εἶχε ἐξελληνισθῆ πρῖν τόν ἐκχριστιανισμό της καί ὅτι οἱ πρῶτοι Πατέρες

είχαν ένότητα πίστεως, πράγμα πού ἀλλοιώθηκε μέ τήν κάθοδο τῶν Φράγκων.

Πιό συγκεκριμένα, ὁ Φλωρόφσκι ἔδινε μεγάλη σημασία στους Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, προφανῶς γιά νά κρίνη τήν θεωρία τοῦ Ἀλέξη Χομιακόφ καί τῶν Ρώσων, ὅτι δηλαδή ἡ σχολαστική θεολογία εἶναι ἀνώτερη ἀπό τήν πατερική θεολογία καί ἡ ρωσική θεολογία ἀνώτερη καί ἀπό τίς δύο αὐτές θεολογίες. Ἐπίσης, ὁ Φλωρόφσκι ἔδινε μεγάλη βαρύτητα στήν διδασκαλία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καί ὑπογράμμιζε τήν ἀξία τοῦ βιβλίου τῆς Φιλοκαλίας. Ὁ Ρωμανίδης ἔχει καί τά τρία αὐτά σημεῖα στήν θεολογία του, ἀλλά προχώρησε τά θέματα βαθύτερα. Τόνισε τήν ἀξία τῶν Ρωμαίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, προκειμένου νά δείξη τό κακό πού προξένησαν στήν ένότητα τῆς Ἐκκλησίας οἱ Φράγκοι θεολόγοι. Ἐπίσης, εἶδε τήν μεγάλη ἀξία τῆς θεολογίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καί τήν ἀξία τῆς Φιλοκαλίας, ἀναλύοντας περισσότερο τήν οὐσία τοῦ ἡσυχασμοῦ, πού συνίσταται στήν κάθαρση, τόν φωτισμό καί τήν θέωση, ἔκανε λόγο γιά τήν ἡσυχία, τήν νοερά προσευχή καί τήν θεωρία-θέα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Αὐτό σημαίνει ὅτι προχώρησε τίς θεολογικές θέσεις τοῦ Φλωρόφσκι ἀκόμη περισσότερο καί εἶδε τήν πρακτική διάσταση τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως στήν πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τήν θέωση.

Συνθετική ἀνάλυση τῶν ἐπιστολῶν τοῦ π. Ἰωάννη Ρωμανίδη

* * *

Στό τέλος τοῦ βιβλίου αὐτοῦ θά ἤθελα νά συνοψίσω καταγράφοντας δύο, κατά τήν γνώμη μου, σημεῖα ἀπό τήν προσωπικότητα καί τό θεολογικό ἔργο τοῦ π. Ἰωάννου Ρωμανίδη τά ὁποῖα φάνηκαν ἀπό ὅσα ἔχουν ἐκτεθῆ προηγουμένως.

1. Ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης ἔκανε αἴσθηση στόν θεολογικό

κόσμο τῆς Ἑλλάδος καί τοῦ Ἐξωτερικοῦ μέ τήν διδακτορική του διατριβή πού ἀναφερόταν στό προπατορικό ἀμάρτημα καί ὅλα τά θέματα πού σχετίζονται μέ αὐτό, καί τήν ὁποία διατριβή κατέθεσε στήν Θεολογική Σχολή Ἀθηνῶν τό ἔτος 1957. Τό δέ περιεχόμενό της συνετέλεσε στήν ἀποδέσμευση τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας ἀπό τήν δυτική σχολαστική θεολογία.

Ὡστόσο, τῆς διατριβῆς αὐτῆς προηγήθηκε μιά πορεία στήν θεολογική σκέψη του ἀπό τήν σπουδή στήν σχολαστική καί τήν βιβλική-προτεσταντική θεολογία στήν πατερική θεολογία, μέ τήν βοήθεια τοῦ μεγάλου θεολόγου τοῦ 20οῦ αἰῶνος π. Γεωργίου Φλωρόφσκι πού ὑπῆρξε ὁ θεολογικός του «μέντορας», ἀλλά καί τίς δικές του μεγάλες ἱκανότητες.

Ἐπίσης, τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς προηγήθηκαν σημαντικές μελέτες καί ἀκολούθησαν ἄλλες, οἱ ὁποῖες διαμόρφωσαν τελικά τήν θεολογική του συγκρότηση, προσανατολίσθηκε στό νά ἐκφράση ἀπόλυτα τήν θεολογία τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί γενικά τῶν θεουμένων ἁγίων της.

2. Ἡ διδασκαλία τοῦ π. Ἰωάννου Ρωμανίδα δέν εἶναι ἀποκλειστικά δική του θεολογία, ἀλλά διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως διατυπώθηκε καί βιώθηκε ἀπό τοὺς θεουμένους ἁγίους, τοὺς ἀσκητές, τοὺς Μάρτυρες καί τοὺς Ὁμολογητές τῆς Πίστεως. Αὐτήν τήν θεολογία συναντᾶμε στά ἔργα τῶν μεγάλων Πατέρων, ἀλλά καί στά ἀσκητικά συγγράμματα, τό Γεροντικό, καί τά Συναξάρια τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου παρουσιάζονται οἱ βίοι τῶν ἁγίων. Ἐξωτερικά αὐτή ἡ θεολογία φαίνεται πολύπλοκη, ἀλλά στήν βάση της εἶναι πολύ ἀπλή καί ἔχει μιά ἐσωτερική ἐνότητα καί ἀπλότητα. Θά καταγραφοῦν τά βασικά σημεῖα αὐτῆς τῆς θεολογίας τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τήν ἐξέφραζε ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης, καί εἶναι μιά θεολογία τοῦ Φωτός.

- Ὁ Θεός τῆς ἀποκαλύψεως εἶναι Θεός τῶν Προφητῶν, τῶν

Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων καί ὄχι τῶν φιλοσόφων. Οἱ φιλόσοφοι στοχάζονται γιά τόν Θεό, ἐνῶ οἱ ἅγιοι Τόν βλέπουν μέσα στό Φῶς. Γι' αὐτό ὁ Θεός δέν εἶναι φαντασία, ἀλλά πραγματικότητα, εἶναι ἐμπειρία.

Οἱ ἅγιοι γνωρίζουν ἀπό τήν πείρα τους ὅτι τό Φῶς αὐτό εἶναι τριλαμπές. Εἶναι χαρακτηριστικό τό τροπάριο: «Τό τριλαμπές τῆς μιᾶς θεότητος εὐσεβῶς ὑμνήσωμεν βοῶντες• Ἄγιος εἶ, ὁ Πατήρ ὁ ἄναρχος, ὁ συνάναρχος Υἱός καί τό θεῖον Πνεῦμα• φώτισον ἡμᾶς, πίστει σοι λατρεύοντας, καί τοῦ αἰωνίου πυρός ἐξάρπασον». Τό τριαδικό τοῦ Θεοῦ τό γνώριζαν καί οἱ Προφῆτες στήν Παλαιά Διαθήκη γιατί ἔκαναν λόγο γιά Τριαδικό Θεό, ἀλλά χρησιμοποιοῦσαν ἄλλες λέξεις καί ὄχι τίς λέξεις Πατήρ, Υἱός καί Ἄγιον Πνεῦμα.

- Ὁ Τριαδικός Θεός δημιούργησε τούς ἀγγέλους, τόν κόσμο καί τόν ἄνθρωπο. Οἱ ἄγγελοι εἶναι μικρά φῶτα πού περιπολεύουν γύρω ἀπό τό μεγάλο Φῶς. Ὁ Ἐωσφόρος ἄγγελος, ὅταν ὑπερηφανεύθηκε, ἔχασε τήν κοινωνία μέ τόν Θεό ὡς Φῶς καί ἔγινε σκοτεινός διάβολος. Ἔτσι, τόν διάβολο οἱ ἁγιογράφοι τόν ζωγραφίζουν ὡς σκοτεινό πνεῦμα. Καί ὁ ἄνθρωπος μέ τήν δημιουργία του εἶχε σῶμα, ψυχή, ἀλλά τό Ἄγιον Πνεῦμα κάλυπτε καί τά δύο. Ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὔα ζοῦσαν στόν Παράδεισο μέσα στό Φῶς τοῦ Θεοῦ.

- Ἡ πτώση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀπώλεια τῆς κοινωνίας του μέ τόν Θεό, δηλαδή ἀπώλεια τοῦ Φωτός. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει: «Πάντες γάρ ἡμαρτον καί ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. γ', 23). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ὁμιλῶντας γιά τήν πτώση κάνει λόγο γιά τήν ζόφωση τοῦ κατ' εἰκόνα, τήν γύμνωση ἀπό τήν θεία Χάρη καί τήν ἔνδυση τῶν δερματίνων χιτῶνων.

Τό προπατορικό ἀμάρτημα εἶναι ἡ ταύτιση τῆς νοερᾶς καί τῆς λογικῆς ἐνεργείας, ὅποτε ὁ νοῦς ἐξέπεσε τοῦ φωτισμοῦ καί ταυτίσθηκε μέ τά πάθη καί τίς συνθήκες τοῦ περιβάλλοντος

ὁπότε ἔγινε σκοτεινός. Ἀποτέλεσμα τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος εἶναι ὁ θάνατος καί ἡ κληρονομία τοῦ θανάτου στίς ἐπόμενες γενιές.

- Ὅλες οἱ ἀποκαλύψεις τοῦ Θεοῦ στούς θεουμένους εἶναι ἀποκαλύψεις τοῦ ἀσάρκου Λόγου στήν Παλαιά Διαθήκη καί τοῦ σεσαρκωμένου Λόγου στήν Καινή Διαθήκη. Οἱ δίκαιοι στήν Παλαιά Διαθήκη βίωσαν τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, μέ τήν πράξη καί τήν θεωρία. Αὐτό τό βλέπουμε στήν περίπτωση τοῦ Μωϋσέως καί τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. Ὁ Μωϋσῆς ἔγινε πρότυπο τοῦ τελείου ἀνθρώπου. Ὅμως, οἱ δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, παρά τήν ὄραση τοῦ ἀκτίστου Φωτός, δέν μπορούσαν νά νικήσουν τόν θάνατο καί γι' αὐτό κατέβαιναν στόν Ἄδη.

Μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ, ὅπως λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης, «τό φῶς ἐλήλυθεν εἰς τόν κόσμον, καί ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τό σκότος ἢ τό φῶς, ἦν γάρ πονηρά αὐτῶν τά ἔργα» (Ἰω. γ', 19). Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἔλεγε: «ἐγώ εἰμι τό φῶς τοῦ κόσμου» (Ἰω. η', 12). Στήν Καινή Διαθήκη ἡ διαφορά εἶναι ὅτι καί ἡ ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ εἶναι πηγή τῆς ἀκτίστου ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Αὐτό φάνηκε ιδιαίτερα στό ὄρος Θαβώρ πού ὁ Χριστός μεταμορφώθηκε ἐν δόξῃ ἐνώπιον τῶν τριῶν Μαθητῶν Του καί ἔλλαμψε τό πρόσωπό Του ὡς ὁ ἥλιος καί τά ἱμάτια Του ἔγιναν λευκά ὡς τό Φῶς. Τό Φῶς αὐτό προχεόταν ἔσωθεν τῶν Μαθητῶν, ἄν καί τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἔξω ἀπό αὐτούς.

- Ὁ Χριστός εἶπε στούς Μαθητές Του ὅτι θά στείλῃ τό Ἅγιον Πνεῦμα τό ὁποῖο θά τούς διδάξῃ «πᾶσαν τήν ἀλήθειαν» (Ἰω. ιστ', 13). Ἡ Πεντηκοστή εἶναι ἡ ὑπέρτατη, ἡ πᾶσα ἀλήθεια καί πέρα ἀπό αὐτήν δέν ὑπάρχει ἄλλη ἀλήθεια. Πρίν ἀπό τήν Πεντηκοστή ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ μερίζεται ἀμερίστως ἐν μεριστοῖς, καί πολλαπλασιάζεται ἀπολλαπλασιάστως ἐν πολλοῖς, ἀλλά μέ τήν Πεντηκοστή αὐτό συμβαίνει καί μέ τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

- Ὁ ἄνθρωπος μέσα στήν Ἐκκλησία μέ τήν Χάρις τοῦ Θεοῦ

καί τήν δική του προσπάθεια φθάνει στήν μέθεξη τοῦ ἀκτίστου Φωτός. Ὁ Χριστός εἶπε: «ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τό φῶς τῆς ζωῆς» (Ἰω. η', 12). Μέ τό ἅγιο Βάπτισμα καί τό ἅγιο Χρίσμα φωτίζεται καί μέ τήν θεία Κοινωνία μετέχει τοῦ Φωτός, γι' αὐτό καί ψάλλει «εἶδομεν τό Φῶς τό ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον». Τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας συνδέονται ἀναπόσπαστα μέ τήν κάθαρση, τόν φωτισμό καί τήν θέωση, δηλαδή τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ συνδέεται στενά μέ τό μυστήριο τῆς δόξης τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ Χριστιανός μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τόν ἀγώνα του πορεύεται ἀπό τό σκοτάδι στό Φῶς, ἀπαλλάσσεται ἀπό τήν κυριαρχία τοῦ διαβόλου, τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ θανάτου, καί μετατρέπεται ἡ ἰδιοτελής ἀγάπη σέ ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπη. Γι' αὐτό ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει: «ὡς τέκνα φωτός περιπατεῖτε» (Ἐφ. ε', 8).

• Ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας συνδέεται στενά μέ τό ἄκτιστο Φῶς. Μέσα στό Φῶς ἀποκαλύπτεται ὁ Θεός. Οἱ ἅγιοι μετέχουν τοῦ ἀκτίστου Φωτός, διά τῆς καθάρσεως, τοῦ φωτισμοῦ καί τῆς θεώσεως, βλέπουν τήν δόξα τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἡ ἴδια ἡ θεότητά Του. Αὐτό τό πέρασαν μέσα στίς ἐκκλησιαστικές τέχνες.

Αὐτό τό βλέπουμε στήν ἱερή ἀγιογραφία, στό φωτοστέφανο γύρω ἀπό τήν κεφαλή τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καί τῶν ἁγίων. Μέ τήν διαφορά ὅτι ὁ Χριστός ποιεῖ τήν θέωση, ἐνῶ ἡ Παναγία καί οἱ ἅγιοι πάσχουν τήν θέωση. Ὁ Χριστός εἶναι πηγὴ τοῦ ἀκτίστου Φωτός, ἐνῶ ἡ Παναγία καί οἱ ἅγιοι μετέχουν τοῦ Φωτός.

Ἀκόμη αὐτὴν τήν ἐπίδραση τήν βλέπουμε σέ ὅλη τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, τήν λατρεία, πού ἀποβλέπει στήν κάθαρση, τόν φωτισμό καί τήν θέωση τῶν Χριστιανῶν. Μέσα σέ αὐτὴν τήν προοπτική πρέπει νά δοῦμε τίς λειτουργικές καί ἐκκλησιαστικές τέχνες, τήν ναοδομία, τήν εἰκονογραφία, τήν ὕμνογραφία, τήν μουσική. Εἶναι φανερό ὅτι τό *lex credendi* (νόμος τῆς πίστεως) εἶναι ἀναπόσπαστα συνδεδεμένο μέ τό *lex orandi* (νόμος προσευχῆς).

Ἐπίσης, τὴν ἐπίδραση τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας τὴν βλέπουμε στοὺς ἀγίους μέ τὴν ὑπέρβαση τοῦ ἔθνοφυλετισμοῦ. Ὅποιοι ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν φιλαυτία καὶ ἀποκτᾶ τὴν ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπη, δὲν εἶναι δυνατόν νά διακρίνεται ἀπὸ τὴν αἴρεση τοῦ ἔθνοφυλετισμοῦ. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ Ρωμhosσύνη, ὅπως τὴν ἀνέλυσε ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης, δὲν μπορεῖ νά χωρέσει στὴν αἴρεση τοῦ ἔθνοφυλετισμοῦ καὶ εἶναι ἡ ἀναίρεσή της. Ἡ θεολογία, κατὰ τὸν π. Ἰωάννη Ρωμανίδη, ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὴν ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ, τὴν θέωση, ὅποτε παύουν ὅλα τὰ ἀνθρώπινα, ὅλα τὰ κτιστὰ ρήματα, νοήματα καὶ εἰκονίσματα καὶ τότε ὁ ἄνθρωπος ἀκούει ἄκτιστα ρήματα.

- Ὁ Θεός θά ἐμφανισθῆ κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία ὡς Φῶς. Καὶ ὅπως τὸ Φῶς ἔχει δύο ιδιότητες, τὴν φωτιστικὴ καὶ τὴν καυστικὴ, ἔτσι θά γίνῃ καὶ τότε μέ τὸ ἄκτιστο Φῶς, ἀφοῦ ἄλλοι θά φωτισθοῦν καὶ ἄλλοι θά καοῦν. Αὐτό εἶναι ὁ Παράδεισος καὶ ἡ Κόλαση.

Σέ γενικὲς γραμμὲς αὐτὴ εἶναι ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἐκφράσθηκε ἀπὸ τὸν π. Ἰωάννη Ρωμανίδη, τὸν κορυφαῖο δογματικὸ θεολόγο τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι θεολογία τοῦ Φωτός, ὅτι ὁ Θεός εἶναι τριλαμπές Φῶς, ὁ ἄνθρωπος δημιουργήθηκε γιὰ νά μετέχη τοῦ Φωτός, ἡ πτώση τῶν Πρωτοπλάστων εἶναι ἀπώλεια τοῦ Φωτός, ἡ ἐνανθρώπηση καὶ ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀποβλέπουν στό νά θεραπεύσουν τὸν ἄνθρωπο, ὥστε νά μετέχη τοῦ Θεοῦ, ὡς Φωτός καὶ ὄχι ὡς πυρός.

Ἐπίσης, ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης μᾶς ἔδειξε ὄχι μόνον τί εἶναι ὁ Θεός καὶ τί εἶναι ἡ σωτηρία, ἀλλὰ καὶ πῶς γνωρίζουμε τὸν Θεό καὶ πῶς ἐπιτυγχάνουμε τὴν σωτηρία. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἀπὸ τὸ ΤΙ πρέπει νά ἐπικεντρώσουμε τὴν προσοχή μας στό ΠΩΣ, καὶ σέ αὐτό τὸ πῶς ἀποβλέπει ὁ ὀρθόδοξος ἡσυχασμός σέ ἀπαραίτητο συνδυασμό μέ τὰ Μυστήρια καὶ τὴν ὅλη ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ.

Δυστυχῶς, ἡ ἐποχή μας ἀκόμη ζῆ κάτω ἀπό δυτικές ἐπιρροές, πού στηρίζονται στὸν ὀρθολογισμό, τὴν φαντασία καὶ τὸν ἠθικισμό, παρὰ τὴν μεγάλη στροφή πρὸς τὴν πατερικὴ παράδοση. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ κείμενα καὶ οἱ λόγοι τοῦ π. Ἰωάννου εἶναι σημαντικά καὶ ἀπαραίτητα γιὰ μᾶς, προκειμένου νά ἀντιμετωπίσουμε ὅλες τὶς αἰρετικές ἀπόψεις πού κυκλοφοροῦν ἀνάμεσά μας καὶ νά μάθουμε τὴν πεμπτουσία τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας, ἀπαλλαγμένης ἀπὸ διάφορες προσμίξεις, ἀλλὰ καὶ νά μάθουμε τὸν δρόμο καὶ τὸν τρόπο τῆς σωτηρίας. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος γιατί οἱ αἰρετικοὶ καὶ οἱ αἰρετικίζοντες πολέμησαν τὸν π. Ἰωάννη Ρωμανίδα καὶ τὴν διδασκαλία του.

Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ μακαριστοῦ προφήτου καὶ ὑποφήτου τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας π. Ἰωάννου.

Ἐπιλεγόμενα